

1. Samuelova 9–10, 1–16

Postehy pro učitelku

Mezi Izraelci nebylo hezčího muže nad něj; od ramen vzhůru převyšoval všechny lid. (9,2) Naplňuje se úsloví „koho chce Bůh potrestat, tomu splní, co si nejvíc přeje“. Izraelci si přejí přesně takového krále: Který je o hlavu větší a hezky se na něj kouká. Lidé se chtějí ve svém vědci vidět, vidět sami sebe na svém místě. Izraelci se chovají jako stádo a Saul vyhlíží jako hlavní „samec“. Ale zdání klame.

Řekl Saul svému mládenci, který byl s ním: „Pojď, vraťme se, aby můj otec místo o oslice neměl obavy o nás.“ (9,5) Saul bude vždy váhavec. Na tomto místě to bude jeho mládenec (podřízený) kdo hned zná řešení. Saul v přiblížení zřejmě záměrně připomíná Josefa (Gn 37, 13–17), který naopak chodí, dokud své bratry nenajde. Saul v záměru sice vypadá chvályhodně, „aby otec neměl obavy“, ale u Saula to takhle bude často: Někdy chvályhodným se bude maskovat vlastní slabost a lasknost. Pro Saula je věc ztracená, jeho mládenec hned ví, co dělat. Kdo chce, hledá způsob, kdo nechce, hledá důvody. I dále hledá důvody – nemá co Samuelovi nabídnout – mládenec ale má. Takže nakonec jdou ale Saul na tom nemá žádný podíl.

Lid totiž nebude jíst, dokud on nepřijde (9,13) Z dnešního vyprávění se zdá, že Samuel měl sklon k pozdním příchodům; dívky jsou si poměrně jisté, že „zastihneme ho, ještě než vystoupí na posvátné návrší“. Možná je tu záměrná souvislost s 1 Sam 13,8, kdy Saul čeká na Samuela, který nepřijde do staneoveného času a tak svévolně obětuje místo něho. Tehdy Samuel oznámil Saulovi, že Bůh místo něj našel jiného krále. A tak je možná stejná věc na konci a na začátku. A sice že Boží věci jsou nadřazené všem praktickým ohledům (tady jim třeba mohlo vystydnout jídlo). Bohoslužba neztrácí platnost, ani když se v ní stane něco třeba žkopádneho či komického. Když Boží věci přicházejí mezi nás, jejich „nositeli“ jsou lidé, kteří mají své slabiny, svou nemotornost. Dokonalé k nám přichází skrze nedokonalé, ale tím neztrácí svou posvátnost. Možná zde je místo připomenout dále, že bohoslužba je vážná věc a jako takovou, jako Boží dílo, je jí vždy potřeba brát, i když ji slaví lidé, všelijak nedokonalí.

Pomaž ho za vévodu nad svým izraelským lidem (9,16) Hospodin říká za vévodu, nikoliv za krále, jak si přejí Izraelci. Vévoda znamená to samé co vojevůdce. Bůh má pochopení ("úplně volání ke mně proniklo") pro slabost lidí, kteří se nedovedou dohodnout na jednotném vojenském velení. Ve válce se kutečně nedá moc dlouho radit, je potřeba jeden velitel. Takové velitele dával Bůh už před tím lidem v soudcích. Ale vojevůdce je jen na válku, v míru Izrael klidně může žít bez krále. Pokud ovšem nechce poslouchat zlova místo Boha.

dnes budete jíst se mnou. Ráno tě propustím a odpovím ti (9,19) Bohoslužba má přednost před každou všední starostí. Jako v případě Saula, i v životě se běžně ukazuje, že když zlova kvěli bohoslužbu, modlitbu, ale i kvěli laskavému rozhovoru s bližním něco odloží, zas tolik se nestane. Problémy se někdy řeší sami, pokud je odkládáme z **opravdu podstatného** důvodu.

Jak mi můžeš říkat něco takového? (9,21) Pořádní Saulovy pochyby jsou v pořádku a mají je při povolání skoro všechny biblické postavy. Panna Maria říká „Jak se to může stát, vždyť nežiji s mužem?“ (L 1,34) Něco jiného bude, když Saul bude pochybovat i po počtech, kterých se mu dostalo u obětího hodu, i

po Božím pomazání.

Hle, polož před sebe, co zůstalo, a jež. Bylo to uchováno pro tebe na tento slavnostní okamžik. (9,24)

Tato část je zřejmě pravá přední kýta – což byla porce určená knížím. Saul je tak ujištěn, že si ho Bůh vybral. Teď už by neměl váhat, stejně jako my bychom neměli pochybovat o svém vyvolení po tom, co jsme byli pokřtěni a účastníme se stolu Páně, jeho těla a krve. Když Samuel nabídl Samuelovi své jídlo, byl s ním podle orientálních zvyků v těsném společenství, zaručoval se za něj atd. Druhá možnost je, že Samuel nabídl Saulovi druhou, levou kýtu, levé rameno. Pak by to znamenalo spolupráci duchovní a světské moci, která má každá jiné úkoly: Církev napravuje svět slovem, stát městem. Tato možnost je však méně pravděpodobná. Důležitější poselství opravdu je: Když nás Bůh nechá jíst u svého stolu, neměli bychom pochybovat, že jsme jeho. Je to jasný důkaz.

Samuel mluvil se Saulem na stěse (9,25) Žádné povolání není jako blesk s nebe, ale je také spojeno s přípravou. Skoro každý Boží povolání je nějak připravován lidmi.

Samuel vzal nádobku s olejem, vylil mu jej na hlavu, políbil ho a řekl: „Sám Hospodin tě pomazává za vévodu nad svým diktátem.“ (10,1) Olej je „essence“, podstata (oliv atd.), to nejlepší, co se z věci musí vylišovat. Proto je symbolem Ducha svatého, tedy pro Saula potvrzením azaslíbením daru Ducha. Do té doby byli pomazáváni jen kněží – nyní se Bohem ustanovenou stává i státní moc; má však jiný úkol, než kněží, nemá právo na svatost a přesvědčení lidí. Jejím úkolem je chránit lidi před útočnými z venku a před zločinci zevnitř. Vládcové mají především bránit zlu, jejich nástrojem je meč. Pavel říká: „nebo není moci, lež od Boha ... Vládcové jsou v Boží službě, když se drží svých úkolů.“ Saul přijde o království ve chvíli, kdy se rozhodne místo kněze obětovat.

V Orientě nemá polibek tak intimní funkci jako v naší kultuře, kde je vyhrazen v podstatě jen mužům a ženám a úzkým rodinám. V tomto případě je holdem novému králi, výrazem úcty a také společného díla, byť u každého v jiné oblasti.

Za vévodu nad svým diktátem Bůh zděračuje, že Izrael je jeho (normálně země a lidé patří králi, i v Evropě), Samuel je jen vojevůdce. Je dobré být pokorný před Bohem, protože Bůh nás jako Saula pozvedává z bezvýznamnosti na čestná místa ve svém království. Co může být lepšího, než být Božím generálem? Jen? lov?k nesmí chtít být králem místo Boha.

Až přijdeš dnes ode mne (10,2) Boží povolání je potvrzeno těmi znameními. Ještě navrch, krom podílu na křesťanské hostině a pomazání. To by mělo Saulovi stažit, ale jak uvidíme později, nebude.

proměnil mu Bůh srdce v jiné (10,9) Tj. podle zaslíbení obdržel Ducha svatého. Vidíme, že znamení jako pomazání nejsou „jen symboly“, že co zaslubují, se posléze také děje. Víra znamení potěbuje, nemůže bez nich být. A tam, kde je víra, znamení, zaslíbení, se posléze stávají skutečností.

před nimi harfa, buben, píšťala a citara, a oni budou v prorockém vytržení (10,5) Prorocké vytržení, o kterém se mluví, je vlastně tranz. Uměle, nejspíše rytmickou hudbou (harfa, buben...), navozený zmátnutý stav v domě, extáze. Sama o sobě je to pouhá technika, do které Bůh může (a nemusí) vstoupit. Obdobou takových technik je dnes zvláště v letním prostředí provozované mluvení v jazycích nebo katolický růženec. Souhlasíme s Pavlovým „raději slyšet slova srozumitelná než tisíce slov ve vytržení“, v domě komunikace s Bohem má vyšší hodnotu; znamená, že dáváme Bohu místo ve své každodennosti, ve svých všedních dnech, že jsme s ním stále. Ovšem zmátnuté stavy v domě k člověku neoddlitelně patří. Pavel také „nebojte mluvit jazyky“. Pokud někomu mluvení jazyky nebo stoletý pomáhá v komunikaci s Bohem, nemá se tím pohrdat, pokud se vše děje v míře. Důležité je, že i evangelická bohoslužba má poněkud střízlivější podobu tranzu – je jím zpěv. Proto jsou tradiční písně nápadně dlouhé – pravidelné hluboké dýchání, opakující se melodie, to vše poněkud mátnutý stav v domě. V tomto případě je vytržení pevně spojeno se slovem, proto zpěv patří v Písmu k nejvíce doporučeným formám zbožnosti a Písmo obsahuje samo zpěv – knihu Žalmů.

A n?kdo odtamtud ?ekl: „Kdo je jejich otec?“ Proto se stalo p?íslovím: „Což také Saul je mezi proroky?“ (10,12) Vzpome?me Ježíšových slov „Prorok není beze cti, leda ve své vlasti, u svých p?íbuzných a ve svém dom?“. Nezapomínejme, že biblické postavy m?li své domácí prostředí jako my a jejich okolí bylo nemén? udivedno, než by byli naši sou?asníci. Když n?kdo n?koho d?v?rn? zná, má ho ?asto rád, ale obvykle má pocit, že ho zná jako své boty a nic nového od n?j ne?eká. Žádný ?lov?k ale není jen produktem svého prostředí. Ale také n?jak sám za sebe reaguje na Boží výzvy. Proto se v nikom nelze zcela vyznat. Otázka „Kdo je jejich otec“ m?že znamenat dvojí: Bu? poznání, že protoctví (nebo víra) se ned?dí, že je od Boha a m?že se objevit u kohokoliv. Nebo m?že být otcem myšlen p?edák, p?edstavený prorok?, jejich u?itel. A pak je to podiv, že p?íjal mezi proroky „venkovského balíka“ Saula. Bu? jak se mohl tak splést, nebo naopak že je tak dobrý, že i ze Saula ud?lal proroka. Obojí je mimo. P?ísloví „Což také Saul je mezi proroky?“ znamená asi tolik, že lidé mohou p?ekvapit, stát se výte?n?jšími, než by odpovídalo prostředí, ze kterého pocházejí, což je ovšem naopak pravda.

A m?že to znamenat ještě jedno: Saul se pak skazil, takže zp?tn? si lidé mohli ?íkat „jak se mezi nimi tenkrát vzal“.

Ale co Samuel ?íkal ohledn? království, mu neoznámil (10,16) Možná na Samuelovu radu, Samuel ho i pomazal tajn?. Saul je tím vykořeněn, vytržen z b?žného života. To se dá chápat. A na za?átku je i skromný. Jenže, jak uvidíme už p?íšt?, až moc skromný. Sael bude dlouho váhavý, ústupný – a pak najednou pyšn? hn?vivý. N?kdy se stává, že p?íliš skromní a ústupní lidé najednou za?nou sami sebe urputn? bránit kv?li smyšleným obavám, zap?ou se kv?li mali?kostem. Saul pak bude pronásledovat Davida, který mu nic neud?lal, když si p?edtím nechal ode všech hodn? líbit. I když i tohle tu možná je, hlavn? je to celé Samuel?v plán. Samuel už ví, koho B?h vybral za vévodu, ale volba mezi lidmi terpve prob?hne. Tím se nejspíš nazna?uje, že každý vládce vd?í za svou moc pouze Bohu a nikdo nevládne bez Božího dovolení. Kristus ?íká Pilátovi: „Nem?l bys nade mnou žádnou moc, kdyby ti nebyla dána sh?ry.“

Osnova výkladu

1. Saul jde hledat osly a je váhavý, i jeho sluha si ví víc rady. Saul hledá výmluvy.
2. Všichni ?ekají na Samuela, protože bohoslužba je vážná, posvátná v?c.
3. Saula vybral B?h, moc nezískal vlastní silou.
4. Smí jíst na ?estném míst? jídlo pro kn?ží. Podíl na hostin? ho ujiš?uje o jeho vyvolení (i když je jen oby?ejný „kluk“) jako nás Ve?e?e Pán?.
5. Samuel pomazal Saula tajn?, protože B?h dovoluje lidem vládnout, ještě d?ív, než je n?kdo zvolí.
6. Pomazal ho olejem, protože olej je to nejlepší z oliv, jako je Duch to nejlepší. Políbil ho nad?kaz úcty a p?átelství.
7. B?h povolal Saula jako vojev?dce, generála, vojáka. Na válku je pot?eba jeden velitel, protože je pot?eba se rychle rozhodovat. Ale v míru to není pot?eba. Každý vládce až dodnes má p?edevším chránit lidi p?ed zlo?inci a nep?áteli z venku, jsou-l jací.
8. ?ekl mu, že bude „Boží generál“ B?h d?lá z nás oby?ejných lidí své generály a hodnostá?e. Nikdo nám nem?že dát víc; jen nesmíme chtít být králi místo Boha.
9. Saul dostane ještě t?i další znamení, aby uv?í. Ale p?íšt? uvidíme, že ani pak v??it nebude.
10. Byl mezi proroky, všichni se tomu divili. Ale B?h m?že prom?nit kohokoliv. A? už ?lov?k vyrostl kdekoliv, ještě to neznamená, že víme, co z n?j jednou m?že být.
11. Saul ne?ekl nikomu, že si ho už B?h vybral za krále. Asi byl skromný, možná tomu sám úpln? nev??il, možná se bál. Možná mu to ?ekl sám Samuel. Každopádn?, Samuel asi v?d?l, že to tak bude. Král se totiž bude volit až p?íšt?. Ale B?h už so ho vybral.

Kam dále

[NŠ Louny](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[NŠ Louny](#)

Biblický odkaz (kat)
[1 Samuelova 9,1–10,16](#)